

Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi

Budsjettinnspill 2024 BFE – fra Institutt for arktisk og marin biologi (AMB)

Innledning

AMB bidrar med undervisning og forskning godt forankret i instituttets samfunnsoppdrag og i BFE og UiT sine strategier. Kvaliteten på AMB sine fagmiljø synliggjøres gjennom den store porteføljen av eksternt finansierte prosjekter både innenfor EU og NFR. Blant annet fikk UiT innvilget tre FRIPRO søknader i 2023 – alle disse kom fra AMB. Dette får fagmiljøene til, selv om 2022 og 2023 har vært år med reduserte handlingsrom da vi har mistet flere av våre vitenskapelig ansatte pga innsparing ved avganger og oppsigelser, samt et strammere driftsbudsjett. Mye tid går derfor til å finne pragmatiske og kreative løsninger for å kunne drifte våre kjerneaktiviteter innen utdanning, forskning og formidling. Masterprogrammet til AMB har opplevd en svært god vekst i rekruttering både nasjonalt og internasjonalt og var i 2023 et av de mest ettertraktete programmene ved UiT med hele 288 søkere (programmet har 50 studieplasser). Programmet tok også opp fem betalende studenter fra utenfor EU/Schengen samarbeidet som er beskrivende for den internasjonale oppmerksomheten og motivasjonen for opptak til dette programmet. På bachelor programmet i biologi er trenden fortsatt svakt nedadgående noe AMB ser på som alvorlig. Sammen med studentene jobbes det med sosiale plattformer og med å finne nye strategier for rekruttering. Profilerings vil også være en viktig komponent i arbeidet med en ny emneportefølje og antatt ny grunnmodell for undervisning ved AMB. Det er viktig å ivareta vår identitet og faglige profil som er å gi en unik forskningsbasert utdanning innenfor et arktisk og nordområde perspektiv. Samtidig har AMB vært fremtidsorientert og fremoverlent med sine innspill i studie og emneporteføljen og har spilt inn svært omfattende justeringer i sitt studietilbud for å kunne fortsette å levere undervisning av høy kvalitet og å være banebrytende i kunnskaps og forskningsoppdraget innenfor trangere økonomisk rammer i universitets og høyskolesektoren.

Både Bachelor og Mastergradsprogrammet ved AMB har nylig vært igjennom en stor revisjon som har krevd en formidabel innsats fra fagmiljøet. Dette har resultert i økt kvalitet på programmene og bidratt til å bygge kvalitetskultur, kollegialt arbeid med utdanningskvalitet, forankring og eierskap til programmet. Dette kommer bl.a. godt frem i dokumentasjonsgrunnlaget til NOKUT i forbindelse med tilsynet av UiT sitt kvalitetssystem 2022 (der bachelorprogrammet i biologi var et av syv program som inngikk i tilsynet) – og i rapporten fra NOKUT sin sakkyndige komite.

Vedtak om bidrag til ekstern finansiering og fornyelse av studie og emneporteføljen

AMB har påpekt to momenter i sine innspill til BFE i forbindelse med fornyelsen av studie- og emneporteføljen¹ og til økonomiutvalgets rapport² som er spesielt relevante for dette budsjettinnspillet. AMB er pekt på av BFE som et institutt med mål om å oppnå hele 40 - 45% eksternfinansiering (FS 26/23) – og slik bidra til at BFE kan nå sitt mål om 35%. Denne målsetningen sammenfaller i tid med, og må ses i sammenheng med arbeidet med fornyelsen av studie- og emneporteføljen, noe fakultetsstyret bes ta særskilt hensyn til i sine vurderinger. I videre utviklingsarbeid og “slanking” av våre studieprogram må vi samtidig ivareta en tematisk bred portefølje for å svare på BFE og UiT sine strategier og samfunnsoppdraget, samt rekruttere aktuell kompetanse til landsdelen. Våre forskningsgrupper skal også være verdensledende som leverandører av ny biologisk kunnskap om arktisk og nordområdene. Begge disse vedtakene fordrer en mer pragmatisk tilnærming til stillingsstopp ved BFE slik at instituttet kan tenke langsiktig i undervisningsplanlegging og forskning.

Orientering COAT

Arbeidet med å få COAT på statsbudsjettet pågår i en prosess der det er tung involvering på alle nivåer i institusjonen. Norge innehar også lederskapet i Arktisk råd for perioden 2023-25 og AMAP (en av de 6 arbeidsgruppene til Arktisk Råd) har løftet frem og støttet COAT som en viktig infrastruktur for Norge. Det ble også i Universitetsstyret 27.09.23 (Sak 25/23) enstemmig vedtatt å beholde COAT som 3. prioritert innspill til statsbudsjettet også for 2025, slik som vedtatt for innspill til statsbudsjettet 2024. Dette bekrefter UiT sitt syn på den viktige rollen COAT spiller som kunnskaps- og forvaltningsarena for landsdelen og i UiT sin langsiktige strategi. Det ligger fortsatt forpliktelser på ansatte med tilknytning til COAT frem mot 2027 og avhengig av endelig statsbudsjett for 2024 må det selvfølgelig etableres en konkret plan for vilkår av drift og stillinger i COAT. Grunnet det uavklarte bildet avstår AMB fra konkrete innspill til budsjett her, men det bes i lys av overnevnte (Sak 25/23) om at mulig prioritering av strategiske midler på flere nivåer kan bli aktuelt avhengig av endelig statsbudsjett for 2024.

Budsjettinnspill 2024

Budsjettinnspillet til AMB inneholder tre svært målrettede forslag til stillinger. Vi spiller også inn et forslag til endring i tildelingsnøkkelen som ligger i innsparingsvedtaket stillingsstopp ved AMB/NFH/administrasjon BFE. I innspillet ligger det naturlig at det i 2024 vil bli flere oppgaver på færre årsverk. Dette må ses spesielt i lys av ekstra oppgaver som tilkommer i arbeidet med ny emneportefølje der AMB har spilt inn kraftfulle og omfattende forslag til endringer. Dette skal rigge instituttet for fremtidens muligheter og utfordringer. Samtidig skal den totale aktiviteten mot anskaffelse av eksternfinansiering opp innenfor en spareplan der antallet ansatte skal ned ved naturlig avgang. Utvikling av nytt studieprogram og dobbelt løp på bachelor og master frem mot 2028 vil føre til et stort merarbeid for instituttets ansatte innenfor innsparingsperioden mot 2027. Et handlingsrom der det gis en noe mer pragmatisk tilnærming til vedtatt stillingsstopp mellom 2023 – 2027 ses derfor på som viktig i denne sammenheng. AMB ser behovet for innstramminger, men erstatninger med bakgrunn kun i driftskritiske roller og ivaretagelse av undervisning i et studieprogram som skal omlegges fremstår baktungt og er ikke forenelig med tilkomne prosesser og krav som er lagt på instituttet etter vedtaket ble fattet. Videre, hvis instituttet må fortsette sporet med å bruke av vitenskapelig ansatte sine avganger for å erstatte driftskritiske teknikere fjernes mulighetsrommet for fremtidig aktiv aktivitet mot eksternfinansiering, samt bredde og kvalitetsutvikling i utdanningen.

Forslag til endringer i FS 2/23 (vedtak om at generell stillingsstopp opprettholdes)

AMB ønsker en revisjon som gir større autonomi til å gjøre vurderinger som er tilpasset pågående og kommende prosesser, og som tillater instituttet å bygge et fremtidsrettet studieprogram og forskningsstrategi. Dette er prosesser som burde være uavhengig av fagområde eller kursansvar til individuelle ansattes avgang eller oppsigelser da slike avganger også gir handlingsrom for fornyelse og modernisering. Dagens vedtak tilrettelegger for en stor treghet i instituttets omstillingsevne og begrenser friheten i akademiske prioriteringer.

Stillinger som vurderes i fakultetsstyret til å være særdeles driftskritiske bør behandles utenfor prioriteringslistene som brukes til innspill av stillinger. Dette for å unngå at vitenskapelige stillinger ikke må omfordeles til tekniske stillinger.

Grunnet tilfældigheter i avganger/opsigelser pr. år så er dagens ordning svært sårbar for instituttene. Det er derfor ønskelig med en ny nøkkel som ivaretar den totale estimerte innsparingen, men som i større grad ser hele perioden som en helhet og som ikke baserer seg på prosentvis økende endring i erstatningsbelegg frem mot 2027.

Erstatninger / Nye tiltak

I 2023 har AMB hatt 3,5 avganger/opsigelser, i 2024 er det estimert tre avganger og i 2025 opptil tre avganger. Dette utgjør et tap av totalt 9.5 årsverk for instituttet. En avgang fra 2023 er brukt. AMB bidrar imidlertid med en innsparing gjennom at BFE kun belastes 50% av stillingen over lønnsbudsjettet de første to årene. Ingen av de andre avgangene er erstattet av andre forpliktelser.

AMB spiller i sitt budsjettinnspill for 2024 inn 3 faste stillinger i prioritert rekkefølge av fremtidsrettet og strategisk art (Tabell 1). Vi gjør oppmerksom på at den først prioriterte stillingen også ble spilt inn og tildelt i 2022 (hjemmelsnr 08/21). Men på grunn av stillingsstopp er vi bedt om å prioritere og spille inn denne på nytt. Samtidig har AMB allerede funnet løsninger som ivaretar en 80% teknikerstilling innenfor eget handlingsrom 50% AMB (50% eksterntfinansiert) i Arctic Marine Systems Ecology gruppen (AMSE) ut 2024. AMB benytter også eget handlingsrom for å ivareta en 50% teknikerstilling i Mikrobiologi og Plante gruppen (utgift deles 50% med eksterntfinansiering) ut 2025.

Tabell 1. Prioritert budsjettinnspill fra AMB for 2024.

Pri	Gruppe	Stilling	Fagområde /person	Begrunnelse	Konsekvens hvis ikke innvilget
1.	ACP Erstatning avgang – tidligere tildelt i 2022	Tekniker 2025 (2024)	Dyrestall	Driftskritisk for sentral og unik AMB infrastruktur for hold av dyr til pågående forskningsaktivitet – ACP, ASTII, EU- og NFR prosjekter. En avgang i gruppa (tekniker).	Vil ikke kunne gjennomføre ACP prosjektene som vi er forpliktet til å drifte. Satsing mot SFF og generell ivaretagelse av infrastruktur som er forventet å bidra sterkt mot målet om 40-45% eksternt finansiering kan ikke driftes forsvarlig.
2	AMB Erstatning for avganger Strategisk valg for omdeling	Førstestilling Fast, 100% (vår/medio 2024)	Bærekraft	Fagområde som AMB tidligere har spilt inn som satsingsområde innenfor en arktis- og nordområdeprofil. Fornyelsen av emneporteføljen og AMB sin oppfatning om at BFE bør ta eierskap til undervisning og forskning på fagområdet gjør en slik prioritering tidsriktig. AMB har gode	Ikke nok undervisningskrefter og for smal forskningsbredde innen et nytt strategisk tema hvor det er behov på tvers av alle tre institutter og ved UiT. Det er naturlig at AMB tar et større eierskap til

	ASL/NPE/AMSE			<p>forutsetninger til å ta imot en ledende forsker og underviser på fagområdet i en av tre forskergrupper; ASL, NPE og AMSE avhengig av kandidatens biologiske forankring.</p> <p>Fagfeltet har høyt potensiale for profilering, studentrekruttering og ekstern finansiering. EU har nylig vedtatt «Nature conservation act» og har med det, sammen med andre initiativ, forpliktet seg til å tilgjengeliggjøre flere milliarder euro til denne tematikken og tilstøtende fagområder.</p> <p>AMB ser et behov for å opprette denne stillingen i bakgrunn av avganger i andre fagområder for å kunne legge ressurser bak UiT/BFE sine strategiske mål og innen et område AMB spiller en naturlig rolle.</p>	<p>undervisning, forskning og utvikling av bærekraft ved UiT og bidrar til å få BFE investert i utformingen av UiT bærekraftsmål og profil.</p> <p>Tap for AMB og BFE i konkurransen i et fagfelt i rask utvikling.</p> <p>AMB vil ha redusert evne til å imøtekomme sine innspill til ny studiemodell på kvalitetssikker måte og å nå sine måltall på ekstern finansiering.</p>
3	<p>AMB</p> <p>Erstatning Strategisk valg (delvis omdeling)</p> <p>MP / (AMSE)</p>	Førstestilling Fast, 100% (medio 2024)	Mikrobiologi	<p>Ungt, svært talentfullt og konkurransedyktig fagmiljø som etablerer seg både innen terrestrisk og marin tematikk. Fagområdet vil være vedvarende viktig og potensialet innen området er i en større utvikling i takt med ny teknologi og analytiske plattformer.</p> <p>Potensialet er stort innen grunnforskning, translasjonsforskning og innovasjon. På sikt skal det være en målsetning at et slikt miljø der synergier mellom det akvatiske og terrestre gir oss en bedre forståelse av biologiske prosesser i kalde omgivelser og de roller som mikroorganismer spiller i nordlige økosystem. Det bør også bygges videre på det gode arbeidet om hvordan mikroorganismer kan påvirke kretsløpet til klimagasser som karbondioksid og metan. En nyrekruttering kan gi synergieffekter inn mot NFH og på sikt med HHT innen innovasjon.</p> <p>En stilling i fagfeltet ble lyst ut i 2023 forbindelse med TFS forpliktelse* (hjemmelsnr 18/23). Denne forpliktelsen vil grunnet avganger trenge en ytterligere styrking og AMB ser mulighetene dette kan gi til å fornye miljøet med en målrettet satsing som kan etablere seg innen en større tematisk nisje der AMB vil ha store forutsetninger til å etablere seg som verdensledende.</p>	<p>Gjennom nylige avganger og avganger som kommer i løpet av innsparingsperioden har AMB mistet, og kommer til å miste ytterligere kompetanse på fagområdet mikrobiologi.</p> <p>Redusert konkurranseevne i større eksternfinansierte prosjekter som krever et robust og stabilt forskningsklima og som er helt nødvendig for at AMB kan nå sine måltall for ekstern finansiering.</p> <p>Frafall av synergieffekter på tvers av forskergrupper, institutt og fakultet og institusjoner.</p> <p>Tap av undervisningskompetanse som naturlig kan bidra i undervisning både ved AMB, NFH og ved andre fakulteter ved UiT.</p>

ACP=Arctic Chronobiology and Physiology, ASL= Arctic sustainability lab, MP=Microorganisms and Plants, NPE= Northern Populations and Ecosystems, HHT=Handelshøgskolen, NFH=Norges Fiskerihøgskole.

*Alle inngåtte stillingsforpliktelser i eksternt finansierte prosjekter har blitt håndtert som *de facto* erstatninger av avganger og er dokumentert i strategisk bemanningsplan.

Den forespeilet økonomiske rammen for innspillene

AMB er klar over begrensninger i budsjettåret 2024 og spareplanene fram mot budsjettåret 2027 og leverer derfor et svært nøkternt og nøye vurdert budsjettinnspill som er en del av langsiktige strategiske hensyn og som gjenspeiler både en forsvarlig drift av kjerneoppgavene og en styrking av eksisterende satsninger ved AMB, BFE og UiT. Det foreligger en særdeles driftskritisk teknikerstilling som 1. prioritet, men AMB har som en langsiktig strategi der mange tekniker funksjoner i størst mulig grad skal finansieres over eksternfinansiering. Dette gjelder ikke bare midlertidige, men også permanente teknikerstillinger. Instituttet ønsker generelt å prioritere tilsetting i vitenskapelige årsverk

som har et direkte potensiale til å tiltrekke eksternfinansiering og som kan delta i fornyelsen og den videre driften av emneporteføljen ved AMB. Det haster å komme i gang med denne rekrutteringen hvis AMB skal kunne nå vedtatte måltall på ekstern finansiering samtidig som emneporteføljen skal omlegges. Vi fortsetter ellers med tett samarbeid med NFH rundt undervisning, og på overordnet nivå jobber vi aktivt med å få inkludert et av våre største og mest langsiktige forskningsprosjekter (COAT) i statsbudsjettet.

Vennlig hilsen

Vidar Sørum
Instituttleder

–

vidar.a.sorum@uit.no
77 64 66 75

Siv Andreassen
kontorsjef

–

siv.andreassen@uit.no
77 64 63 81